

Redovisning av Forum för levande historias
uppdrag Ku2015/00319/KA och
Ku2016/01672/DISK, inom ramarna för
*Nationell plan mot rasism, liknande former av
fientlighet och hatbrott*

Diarienummer: 2016/174

Dokumentnamn: Redovisning av regeringsuppdragen Ku2015/00319/KA och
Ku2016/01672/DISK

Datum: 2020-02-20

Handläggare: Meriam Chatty

Innehåll

1. Sammanfattning.....	3
2. Kontaktperson för arbetet	3
3. Syfte.....	3
4. Tidigare erfarenhet av arbete inom fältet.....	4
5. Organisering och styrning	4
6. Målgrupper	5
7. Aktiviteter.....	6
8. Resultat av kartläggningar	11
9. Måluppfyllelse.....	11
10. Samverkan	16
11. Kompetensutveckling	16
12. Hållbarhet	17
13. Lärande.....	17
14. Bilagor	18

1. Sammanfattning

Forum för levande historia har sedan 2015 genomfört utbildningsinsatser om olika former av rasism och intolerans i historien och idag. Målgruppen för uppdraget var de första åren personal i skolan, men även elever har nåtts direkt genom klassrumsmaterial. Därefter utvidgades uppdraget till att även omfatta andra yrkesgrupper av offentliganställda. Sedan förra redovisningen har ett flertal aktiviteter genomförts. Vi har sedan förra redovisningen haft 1 550 deltagare på olika utbildningar. Men vi har nått ännu fler genom olika produkter såsom filmer och poddar samt genom våra digitala klassrumsmaterial.

Forum för levande historia får återkommande signaler på att det finns behov av stöd och kompetensutveckling för både skolans personal och andra yrkesgrupper när det gäller dessa frågor. Ett behov som vi ser behöver utvecklas är modeller för hur man kartlägger och följer upp den egna verksamheten i relation till rasism. För att kunna erbjuda verktyg för förändring av den egna verksamheten krävs mer tidskrävande insatser som syftar till ett systematiskt kvalitetsarbete på berörd skola och arbetsplats. Under året påbörjade vi ett sådant arbete genom Dembra som vänder sig till skolan som helhet för att uppnå förändring i verksamheten på skolan. Att erbjuda stöd för verksamhetsutveckling kräver både verksamhetsanpassade fortbildningsinsatser och andra arbetssätt som kräver mer tid och resurser.

2. Kontaktperson för arbetet

Namn, titel: *Caroline Källner, Avdelningschef Uppdrag och forskningssamordning*

Telefonnummer: 08- 723 87 52

E-postadress: caroline.kallner@levandehistoria.se

Namn, titel: *Meriam Chatty, Projektledare för kompetensutveckling för offentliganställda och för Dembra*

Telefonnummer: 08-120 22808

E-postadress: meriam.chatty@levandehistoria.se

Namn, titel: *Stefan Andersson, Projektledare för kompetensutveckling för lärare*

Telefonnummer: 08-723 87 67

E-postadress: stefan.andersson@levandehistoria.se

3. Syfte

Regeringen gav uppdraget till Forum för levande historia att under perioden 2015–2017 genomföra en utbildningsinsats om olika former av rasism och intolerans i historien och idag.¹ Målgruppen för uppdraget var personal i skolan och elever. Uppdraget slutredovisades den 10 mars 2018. Det långsiktiga syftet är i enlighet med uppdragsgivarens att ”satsningen ska bidra

¹ Ku2015/00319/KA

till att skapa ett jämlikt samhälle präglat av respekt för alla människors lika värde och rättigheter och att främja demokratin.”

2016 förlängdes regeringsuppdraget t.o.m. 2019 samt utvidgades till att utöver skolan även omfatta utbildning av andra relevanta yrkesgrupper som i sin myndighetsutövning eller publika verksamhet möter personer som utsätts för rasism eller likande former av fientlighet.²

I Forum för levande historias regleringsbrev för budgetår 2020 står att ”myndigheten ska med utgångspunkt i instruktionen erbjuda fortbildning och kunskapshöjande insatser om olika former av rasism och intolerans i historien och idag till skolans personal och andra relevanta yrkesgrupper.”³

4. Tidigare erfarenhet av arbete inom fältet

Forum för levande historias instruktion ger uppdraget att Forum för levande historia ska vara ett nationellt forum, som med utgångspunkt i Förintelsen, främjar arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter. Myndigheten har till särskilda uppgifter att informera om Förintelsen och kommunistiska regimers brott mot mänskligheten samt sträva efter att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. I sitt arbete bedriver myndigheten utåtriktad verksamhet med inriktning på kunskap, kultur och fortbildning. Myndighetens utställningar, större och mindre, har lyft frågor om alla människors lika värde. Ämnen som kategorisering, stereotypisering, identitet, rasbiologi, romsk historia och antiziganism, kritiskt tänkande, historiebruk och propaganda är ämnen som behandlats de senaste åren. Forum för levande historia har, mot bakgrund av sitt uppdrag, flera års erfarenhet av att informera och utbilda om olika specifika former av rasism och intolerans, till exempel antisemitism, antiziganism och homofobi. Framförallt har myndigheten satsat på att stötta lärare i deras arbete. På www.levandehistoria.se finns en mängd material för skolan att använda i undervisningen.

Myndigheten hade dock begränsade erfarenheter av att arbeta med rasism på en övergripande nivå när det aktuella regeringsuppdraget kom till Forum för levande historia. Likaså hade myndigheten begränsad erfarenhet av att arbeta med en del specifika former av rasism, t.ex. afrofobi, islamofobi och rasism mot samer. Därför inleddes en systematisk kunskapsinhämtning i den inledande fasen av regeringsuppdraget, som gavs till myndigheten 2015. Myndigheten hade inte heller erfarenhet av att erbjuda utbildningsinsatser till offentliganställda yrkesgrupper utanför skolan när det utvidgade uppdraget kom 2016. Därför genomfördes ett arbete med att kartlägga behoven hos dessa målgrupper.

Genom att Forum för levande historia nu har haft uppdraget en tid har viktiga kunskaper och erfarenheter erhållits om målgruppernas behov och önskemål vilket myndigheten har försökt tillgodose genom ett ständigt utvecklingsarbete av insatserna.

5. Organisering och styrning

Uppdraget om utbildningsinsatser har sedan start organiserats som två projekt; ett med fokus på skolan och ett med fokus på andra yrkesgrupper. Båda projekten har dock organiserats under

² Ku2016/01672/DISK

³ Ku2019/01643/MD

avdelningen för uppdrag och forskningssamordning. Under 2019 har projekten alltmer samordnats och integrerats in i den ordinarie verksamheten.

Uppdraget om utbildningsinsats om rasism och intolerans i historien och idag gentemot personal i skolan har under 2019 delats mellan projektledare med ansvar för myndighetens fortbildning för lärare och projektledare med ansvar för pilotprojektet Dembra (se mer nedan) som även ansvarar för uppdraget om utbildningsinsats gentemot andra yrkesgrupper. Uppdraget gentemot skolans personal integrerades i den ordinarie verksamheten under 2018 och funktioner som arbetat med uppdraget har varit projektledare, pedagog, kommunikatör och projektadministratör.

Uppdraget om utbildningsinsats om rasism och intolerans i historien och idag gentemot andra offentligtanställda yrkesgrupper har under 2019 genomförts i projektform med en separat projektorganisation och projektplan. Funktioner som arbetat med uppdraget har varit projektledare, projektadministratör och webbstrateg. Projektledaren för utbildningsinsatser gentemot övriga yrkesgrupper satte igång ett utvecklingsarbete under 2019 för att ta fram en webbfortbildning för offentligtanställda om rasism och likvärdigt bemötande i samarbete med projektledare för samordningsuppdraget.

Uppdragen har kommunicerats med både personal och ledning vid avsedda möten och båda uppdragen har under året på olika sätt integrerats i myndighetens arbete på samtliga avdelningar. I verksamhetsplan för 2019 beslutades att de två teman som under året ska genomsyra huvuddelen av verksamheten är rasism och demokrati.

Vad som saknats under 2019 är tillräckligt med tid i förhållande till ekonomiska resurser för att genomföra uppdragen. Uppdragen har genomförts enligt mål och aktiviteter i myndighetens verksamhetsplan och uppdragens projektplan. Dock utgick dessa från att 2019 var sista året för särskilda medel för genomförande av uppdragen och därför planerades i början av året att medel och tid skulle användas för att digitalisera utbildningsinsatserna. När sedan extra medel anslags i augusti 2019⁴ fanns sämre förutsättningar för genomförandet av fler fortbildningsinsatser för skolans personal, än om medlen hade anslagits i början av budgetåret, eftersom kompetensutvecklingsinsatser kräver längre planeringstid för mottagaren. Vissa fortbildningsinsatser genomfördes därför i början av 2020.

6. Målgrupper

Målsättningen för det ursprungliga regeringsuppdraget (Ku2015/00319/KA) är att ”nä ut till alla Sveriges elever i grundskolan och i gymnasieskolan”. För att lyckas med det har Forum för levande historia valt att i stora delar arbeta med insatser för personal i skolan och eftersträva en geografisk spridning i arbetet. Myndigheten har mångårig erfarenhet av att arbeta framgångsrikt med lärare som målgrupp för utbildningsinsatser. I genomförandet av det aktuella regeringsuppdraget har även andra personalgrupper inom skolans område varit målgrupp för vissa av insatserna, utifrån att skolans demokratifrämjande uppdrag och arbetet mot rasism och främlingsfientlighet vilar på alla anställda inom skolans verksamhet. Vi har sedan förra redovisningen genomfört flera olika former av fortbildningsinsatser gentemot skolans personal och nått cirka 550 personer. Mer utförlig beskrivning finns i avsnitt 7. Aktiviteter.

⁴ A2019/01518/MRB

I och med tilläggsuppdraget (Ku2016/01672/DISK) utvidgades målgruppen till att omfatta relevanta yrkesgrupper av offentliganställda. I uppdraget pekades vissa yrkesgrupper ut och det gemensamma för dessa var att det är yrkesgrupper som i sin myndighetsutövning möter mycket människor i utsatta situationer. Vi har sedan förra redovisningen utvecklat en webbfortbildning om rasism och likvärdigt bemötande samt genomfört 10 utbildningstillfällen och nått fler än 600 offentliganställda. Vår största utbildningsinsats och spridningsaktivitet under 2019 var en konferens om arbete mot rasism för offentliganställda. Mer utförlig beskrivning finns i avsnitt 7. Aktiviteter.

Genom olika kommunikationsinsatser kring våra framtagna utbildningsmaterial har vi under året nått fler från våra målgrupper men även allmänheten. Exempelvis har våra filmer om rasism cirka 6500 visningar och våra poddar om rasism har cirka 8800 lyssningar under året. Mer utförlig beskrivning om kommunikations- och spridningsinsatser finns i avsnitt 7. Aktiviteter.

7. Aktiviteter

Aktiviteter för skolans personal

Myndigheten har under året genomfört flera fortbildningsinsatser om olika former av rasism och intolerans i historien och idag för skolans personal.

1. Lärarseminarier och spridning av digitala klassrumsmaterial

Lärarseminarier med föreläsningar och workshop har anordnats i samarbete med Svenska kommittén mot antisemitism på temat Antisemitism i dag - hur ser den ut, var finns den och hur kan den bemötas? Syftet med fortbildningarna är att lärare ska få fördjupad kunskap om den samtida antisemitismen samt få verktyg att förstärka arbetet med att förebygga och motverka fördomar, hat och våld mot judar. Under fortbildningen ägnades tid åt diskussioner om hur man som lärare och pedagog kan upptäcka och bemöta antisemitism bland unga. Planering och genomförande av dessa fortbildningar har skett i nära dialog med ansvariga för kompetensutveckling i kommunen. Vi har anordnat tre lärarseminarier (Kalmar, Gävle och Borlänge) som nått 175 deltagare. Dessa genomfördes i januari 2020.

Under lärarseminarierna har deltagarna även fått en workshop kring hur använda vårt digitala undervisningsmaterial ”Antisemitism då och nu” som togs fram i samarbete med Svenska kommittén mot antisemitism under 2018. Materialet är utformat för samhällskunskap och historia i åk 7–9 och gymnasiet och ger kunskap om antisemitismens historia, orsaker, uttryck och konsekvenser samt judisk historia. Syftet är att stärka elevens förmåga att kritiskt granska och bedöma det hen ser, hör och läser. Med materialet som utgångspunkt kan eleverna utveckla förståelse av, och värdera hur olika människor och grupper i tid och rum har använt historia samt hur historiska berättelser används i samhället och i vardagslivet. Effekten hoppas vi ska vara att målgruppen blir bättre rustad att se och avkoda antisemitisk retorik och antisemitiska påståenden och stereotyper. Undervisningsmaterialet har även löpande lyfts i myndighetens sociala kanaler. Myndigheten har under året annonserat materialet i köpta kanaler som vänder sig till skolan. Materialet nås via Forum för levande historias webbplats har under året cirka 54 000 visningar (inklusive undersidor).

Vårt digitala och interaktiva klassrumsmaterial, ”Källkritik, historiebruk och rasism” blev klart i slutet av 2017. Det riktar sig till elever inom årskurs 7–9 och gymnasiet. Materialet som eleverna

arbetar med består av originalkällor om händelser i Sveriges historia som har koppling till afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer. Materialet bidrar till att elever ökar sina kunskaper om rasism och intolerans i historien och idag samt att de övas i att se samband mellan dåtid-nutid-framtid. Syftet är att eleverna genom materialet kan analysera, reflektera och därmed utveckla sitt kritiska tänkande. Materialet har spridits genom en rad aktiviteter under året. Det har exempelvis presenterats på Vetenskapsfestivalen (för lärare) i Göteborg och på en lärarfortbildning i samarbete med Segerstedtsinstitutet.

Materialet har löpande lyfts i myndighetens sociala kanaler. Myndigheten har under året annonserat materialet i köpta kanaler som vänder sig till skolan. Materialet är ett av myndighetens mest använda klassrummaterial och nås via Forum för levande historias webbplats. Det har under året 197 000 sidvisningar (inklusive undersidor) och 70 000 sidvisningar på elevers startsida vilket är en indikation på antal användare.

2. Dembra: demokratisk beredskap mot rasism, antisemitism och antidemokratiska attityder

Under året har vi ingått som part i det nordiska pilotprojektet Dembra. Dembra är utvecklat av Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) i Oslo. Utgångspunkten är att förebygga attityder som hotar demokratin – såsom rasism och antidemokratiska ideologier – genom att stärka den demokratiska skolkulturen baserat på deltagande och kritiskt tänkande, utifrån skolans egna erfarenheter. Dembra innebär en ”hela-skolan-ansats” för ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete på de deltagande skolorna med kompetensutveckling för lärare, skolledare och andra medarbetare på skolan. Forum för levande historia har under året projektlett den svenska piloten och väglett de två svenska pilotskolorna: Trädgårdsstadsskolan i Botkyrka och Fredrika Bremergymnasiet i Haninge. Målgrupp för projektet var hela skolan dvs. skolans hela personalgrupp och eleverna på skolan.

Arbetet kan beskrivas som en gemensam process med den på skolan inrättade Dembra-gruppen vilket krävt mer personalresurser från Forum för levande historia än vid övriga aktiviteter gentemot skolpersonal. Genom projektet har vi erbjudit de två pilotskolorna stöd för att kartlägga och analysera skolans behov, vägledning och uppföljning av eget arbete, kompetensutveckling för alla skolmedarbetare med fokus på kunskap och metoder för att förhindra rasism och extremism samt tillfällen för reflektion och erfarenhetsutbyte med kollegor och andra. Under projektet har skolornas Dembra-grupper fått löpande vägledning och fortbildning i Oslo och på Forum för levande historia. Skolsamlingar med kompetensutveckling för skolornas personal har genomförts med sammanlagt 300 deltagare varav 72 % kvinnor och 28 % män. Det är dock svårt att veta hur många skolornas Dembra-grupp har nått i sitt arbete på skolorna, troligtvis fler än de 300 som närvarat vid skolsamlingarna.

I kartläggning på skolorna deltog cirka 1000 elever. I Dembra-arbetet på skolan genom den antagna Dembra-planen kommer dock fler elever nås via vissa gemensamma aktiviteter på skolan. Detta gäller särskilt på Fredrika Bremergymnasiet där Dembra-arbetet begränsades till två program men där vissa aktiviteter når samtliga elever på skolan.

3. Webbkurser

Vi har under året erbjudit en lärarledd distanskurs ”Att undervisa om rasism” som haft cirka 50 kursdeltagare. En fördel med distanskurser är att alla kan delta på lika villkor, oavsett var i landet man bor. Fokus har legat på hur man som lärare kan utveckla sin undervisning i linje med skolans styrdokument och kursen hade som mål att stärka läraren i arbetet med rasismens uttrycksformer och historia, samt göra läraren uppmärksam på sin egen attityd och undervisning.

Forum för levande historia har även under 2019 genomfört ett samarbete med Natur & Kultur, som är en affärsdrivande stiftelse, och forskarna Emma Arneback och Jan Jämte för att producera en onlineversion av boken *Att motverka rasism i förskolan och skolan*. Samarbetet baseras på ett gemensamt intresse av att sprida kunskap och metoder för att motverka rasism i förskolan och skolan. Onlinekursen ”Att motverka rasism i förskolan och skolan” ger kunskaper, kartläggningsverktyg och metoder att använda i det dagliga arbetet för en likvärdig pedagogisk verksamhet. Utöver en teoretisk inramning innehåller kursen filmade föreläsningar, fallstudier och diskussionsuppgifter, övningar och förslag att använda individuellt eller kollegialt. Kursen vänder sig till blivande och verksamma lärare, förskollärare och rektorer i förskola, grundskola, gymnasieskola, och vuxenutbildning, men är också relevant för huvudmän.

Myndigheten vill erbjuda fler digitala resurser för skolan för att öka den geografisk spridningen. Forum för levande historia ansåg att onlinekursen kan ses som en fortsättning på de tidigare genomförda fysiska lärosätetsfortbildningarna. Utvärderingarna visade att de fortbildningar som Emma Arneback och Jan Jämte ledde på Örebro universitet höll hög kvalitet och var mycket uppskattade. Onlinekursen är ett komplement till den fördjupande webbkursen ”Att undervisa om rasism”. En förutsättning för samarbetet var att parterna var överens om att onlinekursen ska ha ett relativt lågt satt pris för att möjliggöra en ”hela skolan ansats”. Kursen lanserades under sen höst 2019 i samarbete med Natur & Kultur genom pressmeddelande, inlägg och annonsering i sociala medier samt information på webb och i nyhetsbrev. Det är i nuläget svårt att dra några slutsatser av resultatet av samarbetet. Drygt 150 lärare har individuellt påbörjat kursen. En kommun har köpt in licenser för att göra en gemensam kurs för alla lärare i den kommunen. Det finns i nuläget fler kommuner som är intresserade av liknande upplägg.

Aktiviteter för offentliganställda

Myndigheten har sedan förra redovisningen både utvecklat och genomfört flera olika former av fortbildningsinsatser om rasism och intolerans i historien och idag för olika yrkesgrupper av offentliganställda.

1. Webbfortbildningen Kunskap om rasism och likvärdigt bemötande

Under året har ett utvecklingsarbete skett för att utöka våra insatser för denna målgrupp med en webbfortbildning då vissa yrkesgrupper inom offentlig sektor nästan enbart arbetar med digitala verktyg i sin strategiska kompetensförsörjning. I april 2019 tog vi fram en kunskapssammanställning om likvärdigt bemötande i myndigheter med fokus på frågor om rasism och hbtq som användes som underlag för webbfortbildningens del om likvärdigt bemötande. Det finns tydliga samband mellan bemötande från myndigheter och tillit till samhällets institutioner (och mellanmännisklig tillit) och i slutändan förtroende för det demokratiska systemet. Mot bakgrund av att grupper utsatta för rasism har lägre förtroende för det offentliga är bemötande en central fråga både utifrån rättighetsperspektiv för den enskilde och utifrån ett kvalitets- och demokratiperspektiv för den offentliga sektorn.

Webbfortbildningen vänder sig till personal inom offentlig sektor som möter invånare men även till chefer och strateger. Vår ambition är att webbfortbildningen ska kunna utgöra ett första steg i ett utvecklingsarbete där fler insatser krävs för att resultat ska kunna nås. Under framtagandet har målgrupp för manus gällande bemötandesituationer gett input och feedback. Fortbildningen i sin helhet har även testats på olika yrkesverksamma inom stat och kommun, såväl handläggare som strateger.

Webbfortbildningen är interaktiv och består av utbildningsfilmer, faktatexter, ljuddramer om bemötandesituationer och reflektionsövningar. Den är uppdelad i tre delar: rasism i historien, rasism i dag och likvärdigt bemötande. Fortbildningen går igenom olika historiska skeenden, i en svensk kontext, som belyser hur olika grupper utsatts för olika former av rasism och rasismens olika effekter på samhället i dag undersöks. Därutöver ger fortbildningen kunskap och verktyg för att främja likvärdigt bemötande för alla invånare. Fortbildningen lägger fokus på offentliganställdas uppdrag och ansvar för att motverka rasism - för att främja demokrati och erbjuder utrymme för reflektion kring vad detta innebär.

Fortbildningen har presenterats i samband med den konferensen *Arbete mot rasism för offentliganställda* som Forum för levande historia arrangerade i december 2019 och i samband med närvaro vid Folk och Kultur i Eskilstuna i februari 2020. Den kommer lanseras i mars 2020 genom pressmeddelande, inlägg, film och annonsering i sociala medier samt i medier som vänder sig primärt till målgruppen offentliganställda. Vidare kommer fortbildningen kommuniceras via nyhetsbrev och utskick till representanter vid kommuner och myndigheter. Det finns redan ett stort intresse från målgruppen att använda webbfortbildningen.

2. Fysiska fortbildningar

Myndigheten har sedan förra redovisningen fortsatt erbjuda flexibla och anpassningsbara fortbildningar till offentliganställda utifrån den utbildningsmodul som togs fram under 2016–2017. Dock kunde dessa erbjudas först efter att extra medel anslogs i augusti 2019⁵ och genomfördes mellan den 15 november 2019 och den 13 februari 2020. Trots att myndigheten har som mål att de flesta bokade utbildningar skulle vara längre än 3 timmar så blir det allt svårare då förfrågningarna från målgruppen är kortare utbildningar som ska ingå i andra redan planerade aktiviteter. De flesta fortbildningarna innehöll en genomgång av rasismens historia, olika begrepp inom området och gav exempel på hur rasism kan yttra sig. Sammanlagt har vi genomfört 9 utbildningstillfällen med sammanlagt 387 deltagare (exklusive konferens för offentliganställda) varav drygt 76 % var kvinnor och 24 % var män.

Det tidigare samarbetet med Polismyndigheten utvecklades under året till föreläsningar om rasismens historia och hatbrott vid ett antal kunskapshöjande seminarier som anordnades inom ramen för Swevic, ett samverkansprojekt mellan Polisen och Brottsofferjouren. Projektet syftar till att minska mörkertalet och öka antalet anmälningar rörande hatbrott. Ett seminarium per Polisregion genomförs och deltagarna består av en blandad grupp med personer från brottsofferjouren (anställda), personer från hatbrottsenheter (utredare och ledare) samt brottsofferstödsanställda hos polisen. Cirka hälften av fortbildningsinsatserna sedan förra redovisningen har genomförts inom ramen för detta samarbete med Polisen.

⁵ A2019/01518/MRB

Ort	Antal deltagare
Karolinska, Solna	18
Södertörns tingsrätt	10
Huddinge kommun	32
Polismyndigheten, HR-avd, Stockholm	130
Länsstyrelsen Kalmar, Oskarshamn	52
Polismyndigheten, Swevic, Region Syd, Malmö	32
Polismyndigheten, Swevic, Region Väst, Göteborg	43
Polismyndigheten, Swevic, Region Öst, Linköping	30
Polismyndigheten, Swevic, Region Stockholm	40
Summa deltagare	387

Vi har under året fått in fler förfrågningar om fortbildningar än vi har kunnat erbjuda trots att vi avstod från att annonsera om fortbildningarna under 2019. Vi får även in specifika förfrågningar som rör närliggande ämnen såsom integrationsfrågor och nationella minoriteter. Även processtöd efterfrågas vilket vi i dagsläget inte kan erbjuda. Vi får även in förfrågningar från andra än målgruppen offentliganställda exempelvis pensionärsföreningar och fackföreningar. Denna efterfrågan på fortbildningar om rasism kommer med all sannolikhet öka ännu mer under detta år när vi börjar annonsera igen.

3. Konferenser

Vår största utbildningsinsats och spridningsaktivitet var en konferens i Stockholm den 5 december 2019 om ”Arbete mot rasism för offentliganställda” som samlade 240 deltagare från stat och kommun. Under konferensen hölls föreläsning om rasism(er) i historien, rasifiering, vardagsrasism och strukturell rasism samt det offentliga uppdrag att arbeta mot rasism. Även en föreläsning om likvärdigt bemötande ingick. Konferensen som helhet var väldigt uppskattad av deltagarna och inte minst uppskattades utbildningsdelarna. Konferensen visades på Vimeo och Facebook och har totalt cirka 1500 visningar.

Den 8 november arrangerade SKMA i samverkan med myndigheten en konferens i Stockholm på temat ”Antisemitism i dagens Sverige – ett allvarligt och mångfasetterat problem”. Konferensen riktade sig i första hand till journalister, politiska beslutsfattare, forskare, lärare samt myndigheter och organisationer som arbetar med att förebygga och motverka rasism och politisk extremism. Cirka 130 personer deltog.

Prata rasism: övriga aktiviteter

Prata rasism är en satsning där Forum för levande historia samlar alltifrån utbildningsmaterial och rapporter till poddar, filmer och evenemang inom temat rasism. Satsningen syftar till att göra det lättare att hitta kunskap om rasism och inspirera till samtal. Prata rasism lanserades i

januari 2018 och har under 2019 fortsatt varit en samlad plats på myndighetens webbplats för kunskap om rasism. Inom ramen för satsningen har ett flertal aktiviteter kommunicerats under 2019. Myndighetens poddcast Prata rasism består av sex avsnitt som belyser olika forskares perspektiv på rasism. Poddcasten finns att lyssna på via myndighetens webbplats samt via webbplatser och appar för poddar. Poddarna har cirka 8 800 lyssningar under året. Under 2019 har produktion av en ny poddserie inletts som lanseras våren 2020. I podden är fem avsnitt planerade. Podden belyser arbete som gjort i offentlig sektor inom ramarna för regeringens nationella plan *Samlat grepp mot rasism och hatbrott*. I början av 2018 lanserades sex korta filmer som väcker frågor om rasism. Filmerna har under 2019 lyfts i myndighetens sociala kanaler samt visats i samband med fortbildningar och presentationer. Filmerna kan ses via www.levandehistoria.se/pratarasism och via Vimeo. Sammanlagt har filmerna visats fler än 6 500 gånger under året och används exempelvis i Försäkringskassans internutbildningar om statliga värdegrunden för nyanställda. Filmerna finns även översatta till engelska.

8. Resultat av kartläggningar

Forum för levande historia har under året genomfört en förstudie för att undersöka hur myndigheten kan bidra till kunskapsläget gällande antisemitism i Sverige och därigenom stödja praktisk verksamhet för att motverka den. I förstudien påtalades behovet att först och främst följa upp Forum för levande historias undersökning om antisemitism från 2005. Det ansågs först och främst föreligga ett behov av att kunna jämföra utvecklingen över tid, en möjlighet som saknas i skrivande stund. Förstudien föreslog således att en ny nationell undersökning görs av myndigheten och diskuterade förutsättningarna för en sådan. Arbetet med att kunna genomföra en ny undersökning har precis påbörjats på myndigheten. Forum för levande historia har dock inte publicerat några rapporter eller forskningsöversikter inom ramen för uppdraget under året.

9. Måluppfyllelse

Det politiskt formulerade slutmålet för utbildningsinsatsen är att ”satsningen ska bidra till att skapa ett jämlikt samhälle präglad av respekt för alla människors lika värde och rättigheter och att främja demokratin.” Myndighetens mål för uppdraget har formulerats på olika sätt sedan uppstart av regeringsuppdraget 2015. Dels arbetar myndigheten numer med verksamhetslogik vilket förändrat terminologin och därutöver innefattar uppdraget delprojekt med olika målgrupper, prestationer samt mål på olika nivåer.

Projektnivå för hela utbildningsinsats gentemot skolan:

Vid uppstart av regeringsuppdraget 2015, definierades följande övergripande mål för projektet. Utbildningsinsatsen ska bidra till:

1. lärares, skollednings och övrig skolpersonals fördjupade kunskaper om fenomenens begreppsdefinitioner, inbördes relationer, förklaringsmodeller och uttryck etc.
2. lärares, skollednings och övrig skolpersonals ökade förmåga att utveckla lokalt anpassade metoder och modeller.
3. elevers ökade kunskaper om punkt 1.
4. elevers möjligheter att utveckla förmågor och färdigheter i källkritik och självständigt kritiskt tänkande

Idag definieras prestationer gällande delprojektet lärarfortbildningar om rasism på följande sätt:

- Att erbjuda en palett av olika former av kompetensutveckling för lärare från att nå en enskild lärare som behöver fylla på med nya kunskaper till förändringsprocesser på hela skolan
- Kompetensutveckling av lärare för att utvecklas inom sina ämnen med speciellt fokus på rasism, dess historia, uttryck och konsekvenser.
- Nya lärare attraheras av fortbildningar

Effektmålen för lärarfortbildningar om rasism är nedbruten i fyra undergrupper för att synliggöra vilka insatser fortbildningarna bör konstrueras med utgångspunkt i. Det tydliggör också hur utvärderingarna bör utformas och vad som ska mätas för att effekter och internt lärande ska bli synliga. Dessa undergrupper är:

1. Kunskaper: Fortbildningen ska leda till ökade, relevanta ämnes- och pedagogiska kunskaper som stärker läraren i dennes yrkesroll.
2. Färdigheter: Fortbildningen ska leda till att läraren utökat sin arsenal av pedagogiska verktyg och därmed stärks i sin roll som pedagog.
- 3-4. Attityder och beteendemål: Fortbildningen ska leda till att läraren stärks i sitt sätt att reflektera över egna värderingar, beteenden och attityder och hur det påverkar hans undervisning när det gäller exempelvis val av exempel/case i undervisningen och hur de presenteras och undervisas om.

Indikatorer för att möta hur väl dessa mål har uppfyllts är antalet genomförda fortbildningar och de kortsiktiga resultaten av fortbildningstillfällena fångas upp via den enkät som varje deltagare fick besvara efter avslutad fortbildning.

Gällande Dembra hade HL-senteret formulerat mål hade för den nordiska piloten. I myndighetens delprojekt valdes följande mål för den svenska delen av projektet:

- De deltagande skolorna ska få en fungerande hela-skolan ansats i sitt Dembra arbete, där de känner motivation och ägarskap för frågan och har förankrat Dembra arbetet hos både skolläda, lärare, annan skolpersonal, elever och föräldrar.
- Skolläda, lärare och annan skolpersonal ska få kunskap och verktyg för att stärka den demokratiska kulturen och förebygga gruppfiendlighet på skolan.
- Forum för levande historia ska ha utbytt erfarenhet med övriga deltagare i projektet och fått kompetens om hur skolans systematiska kvalitetsarbete kan bedrivas och därigenom nya arbetssätt som myndigheten kan erbjuda skolor i arbetet för att främja en demokratisk kultur och förebygga rasism, antisemitism och odemokratiska attityder.

Uppföljning av målen gällande skolorna har gjorts dels genom enkäter vid workshops med Dembra-grupperna och vid skolsamlingar samt genom löpande avstämningar med skolans Dembra-grupp. En avvikelse är att varken elever eller föräldrar har nåtts i uppföljningen. Därutöver är det svårt att mäta skolans ägarskap för Dembra-arbetet på skolan. Det vi har lärt oss i projektet är att sådant påverkas av de interna strukturer som finns på skolorna gällande tid och resurser för gemensamt kvalitetsarbete. Vilket är något som vi i vårt framtida arbete behöver

ha i beaktande när vi för diskussioner med skolor om vad ett systematiskt kvalitetsarbete på området förutsätter.

Projektnivå för utbildningsinsats gentemot andra yrkesgrupper:

Vid uppstart av regeringsuppdraget 2017, definierades följande mål för projektet.

Utbildningsinsatsen ska:

- ge ökad kunskap om olika former och perspektiv på rasism och hur rasism kan ta sig i uttryck i historien och idag
- ge personliga insikter och stärka viljan och förmågan att arbeta vidare med frågorna i den egna organisationen
- upplevas som relevant och vara anpassad till målgruppens verksamhet och de dilemman, utmaningar som finns i deras yrkesvardag.
- ses som en del av organisationens strategiska kompetensutveckling och anpassas i största möjliga mån till de pågående kompetenshöjande insatser som planeras inom ramen för varje myndighetsstruktur

Webbfortbildningen har ytterligare ett mål och ska:

- ge utvalda yrkesgrupper kunskap och redskap för ett likvärdigt bemötande av allmänheten

En förutsättning för nå dessa mål var först och främst att Forum för levande historia uppfattas som *en efterfrågad fortbildningsaktör* för de myndigheter och kommunala verksamheter som uppdraget pekade mot. Indikatorer för att möta hur väl dessa mål har uppfyllts är antalet genomförda fortbildningar och målgruppsrelevansen, samt om utbildningen ingick i någon större satsning eller ej. Det är för tidigt att utvärdera de långsiktiga resultaten av fortbildningarna för övriga yrkesgrupper men de kortsiktiga resultaten av fortbildningstillfällena fångas upp via den enkät som varje deltagare får besvara efter avslutad fortbildning. Under året har vi haft ett flertal kortare utbildningstillfällen som ingått i andra kompetenshöjande insatser som planerats av verksamheten och dessa har utvärderats genom en arrangörsenkät.

Resultat på kort sikt

Efter varje fortbildning och webbkurs för skolpersonal genomförs en utvärdering som utvärderar specifikt just den fortbildningsinsatsen. Kvalitetssäkringen av fortbildningarna består i att innehåll och upplägg har tagits fram i samarbete med målgruppen och ämnesmässig- och pedagogisk expertis på området. Viktiga mått i utvärderingarna är att respondenterna får ange fortbildningens relevans och ifall fortbildningen gett nya kunskaper inom de områden som beskrivs ovan. För att följa upp de olika fortbildningarnas långsiktiga effekter på hur deltagarnas undervisning utvecklats behöver en uppföljning göras om exempelvis tre fyra år. Eftersom någon nollmätning inte har gjorts behöver en sådan uppföljning göras genom intervju med före detta kursdeltagare.

Av respondenterna angav drygt 61 procent att de var kvinnor, 37 procent att de var män och 2 procent angav annat. 97 procent av deltagarna angav svarsalternativen ”relevant/mycket relevant” på frågan angående fortbildningens relevans för deltagarnas yrkesroll. 87,5 procent av deltagarna angav att kursen har gett dem ökade kunskaper i hög/mycket hög grad för att undervisa om rasism. 100 procent av respondenterna säger sig ha fått ökade kunskaper, metoder och verktyg i hög/mycket hög grad för att använda vid undervisning om rasism. Projektplanens

effekt mål är formulerade som att ”Fortbildningen ska leda till ökade, relevanta ämnes- och pedagogiska kunskaper som stärker läraren i dennes yrkesroll”.

På myndighetens distanskurs ”Att undervisa om rasism” ansåg 100 procent att kursen var bra varav 87,5 procent ansåg att kursen var mycket bra både när det gällde det tekniska upplägget och innehållet. Drygt sju deltagare av tio ansåg att kursen var på en lagom nivå. Av utvärderingens frisvar framkommer dock att flera av dem som angett att kursen var ”ganska svår” i själva verket avser tidsbrist som orsak till sitt svar. Samtliga respondenter säger sig vara nöjda med kursen och villiga att rekommendera den för andra.

Avseende Dembra-projektet så visar resultaten från enkäter efter tre workshops med kompetensutveckling för Dembra-grupperna att de svenska deltagarna kände sig mycket bättre rustade för att arbeta med Dembra på skolorna. I den enkät som vi gjorde efter skolsamlingar i början av processen på båda skolorna, svarade 70 procent att de var positiva till deltagandet i Dembra. 50 procent på den ena skolan och 70 procent på den andra skolan såg dock utmaningar med arbetet. Tre av fyra ansåg att det var positivt att ha en vägledande institution som hjälper till med arbetet. Efter skolsamlingarna senare i processen svarade 90 procent att de tyckte innehållet i kompetensutvecklingen var bra eller mycket bra. I samma enkät svarade dock 63 procent på den stora skolan (Fredrika Bremergymnasiet) att de inte alls var involverade i Dembra-arbetet på skolan, vilket tyder på svårigheten att genomföra ”hela-skolan”-processer på stora skolor. På den andra skolan var motsvarande resultat bara 11 procent. Trots detta ansåg 65 procent att de har lärt sig något nytt genom Dembra-arbetet, 96 procent ansåg att det är viktigt att få kompetensutvecklingsinsatser för att förebygga och motverka rasism i skolan och 88 procent ansåg att det är viktigt att ha en vägledande institution för arbetet på skolorna. De löpande avstämningarna med Dembra-grupperna visar att de som målgrupp både har blivit väldigt betjänta av insatserna och att deras kunskap om, och engagemang för arbete för inkludering, demokratisk delaktighet och mot rasism på skolorna har ökat. Samtliga har uttalat att myndighetens vägledning varit helt avgörande för arbetet på skolorna, inte minst stödet myndigheten gett gällande analysarbetet på skolorna. Uppföljning av målen gällande Forum för levande historias nya arbetssätt via den kompetensutveckling som projektet innehåller har skett genom löpande avstämningar med myndighetens vägledare. Det som framkommit är att den kompetensutveckling/vägledning HL-senteret erbjöd myndighetens vägledare inte var tillräcklig och borde föregåt att vägledarna själva skulle vägleda skolorna i arbetet. Därför har beslut fattats att vägledarna ska få extern kompetensutveckling kring processinriktat förändringsarbete. Den samlade bedömningen gällande den svenska piloten, som även HL-senteret lyfter i sin slutrapport, är att Forum för levande historia möjliggjort för ett långsiktigt förändringsarbete på skolorna genom att ha lagt mycket tid på förankringsprocess och kartläggningsfas på skolorna.

Drygt 75 procent av deltagarna var kvinnor och knappt 25 procent var män vid fortbildningstillfällena för övriga yrkesgrupper. Enkätresultaten bygger på en sammanvägning av flera olika enkäter då varje fortbildningstillfälle utvärderas. I vissa fall ingår Forum för levande historias insats i en större utbildningsinsats och har då utvärderats genom en arrangörsenkät. Uppföljningen visar att cirka 80–90 procent var nöjda eller mycket nöjda med utbildningen som helhet och ansåg att de fick ny kunskap de kan använda i yrkesrollen. Däremot efterfrågas ibland mer innehåll kring myndighetsuppdraget kopplat till rasism och mer handfasta verktyg för hur man kan arbeta för att motverka rasism i den yrkesspecifika rollen. Webbfortbildningen Kunskap om rasism och likvärdigt bemötande som lanseras i mars utgör ett första steg i utveckling mot mer innehåll kring offentliganställdas uppdrag och verksamhetsanpassning med

mer handfasta verktyg. Men Forum för levande historia kan dock inte, med en så bred målgrupp nå hela vägen vad gäller verksamhetsanpassning. Vi hoppas dock att myndigheter och kommuner kan använda webbfortbildningen och verksamhetsanpassa den än mer genom internt arbete vilket exempelvis Försäkringskassan har sagt att de kommer göra. Vi vet sedan tidigare att det finns en efterfrågan på stöd i ett sådant arbete och ser behov att framöver erbjuda en fysisk fortbildning utifrån framtagna webbfortbildning.

En bonuseffekt av de genomförda fortbildningarna för offentliganställda är att kontakter mellan Forum för levande historia och andra myndigheter och kommunala verksamheter har etablerats och att Forum för levande historia, som resurs i deras eget interna arbete, har tydliggjorts. Det har funnits många synergieffekter mellan detta uppdrag och myndighetens uppdrag att samordna regeringens nationella plan mot rasism andra former av fientlighet och hatbrott, där behov ytterligare har kartlagts och tydliggjorts via dialogen med ett stort antal myndigheter.

Analys och bedömning

Utbildningsinsatserna om rasism och intolerans var ett regeringsuppdrag som skulle avslutas under 2019 och därför planerades verksamheten utifrån att det var sista året för uppdraget. Vi valde därför att utveckla webbfortbildningar som skulle kunna användas även efter att uppdraget avslutats. Med beskedet att uppdraget får en fortsättning kommer vi nu se över vad som bör utvecklas, vad som bör göras mer och vad som bör göras mindre. Uppföljningar gjorda nära inpå genomförda aktiviteter visar alltså att deltagarna anser att insatserna är relevanta, håller hög kvalitet och motsvarar deras förväntningar. Ändå finns det anledning att fundera över vad som kommer vara viktigast att satsa på framöver. Lärare och annan skolpersonal har allt mer ont om tid för kompetensutveckling och det är en verklighet vi behöver förhålla oss till. Samtidigt talar forskning och effektutvärderingar om att lärande som sker över längre tid är det som på sikt får störst effekt. Dessa två faktorer får vägas mot varandra i planeringen av fortbildningsverksamheten. En lärdom och en utmaning på området är att skolans personal önskar konkreta verktyg och ibland snabba lösningar på mycket komplexa frågor. Det finns inga universallösningar när det gäller rasism och intolerans, utan varje förskola och skola behöver starta med analys av sin egen verksamhet, kopplat till det systematiska kvalitetsarbetet, för att förstå hur det kommer till uttryck och var utmaningarna finns i det aktuella fallet. Därefter kan det gemensamma arbetet starta för att hitta lämpliga lösningar. Det ambitiösa projektet Dembra som vänder sig till skolan som helhet har i Norge visat sig vara ett framgångsrikt arbetssätt för att uppnå förändring i verksamheten på skolan men det är tidskrävande och tar mycket personalresurser i anspråk. Gällande fortbildningar om rasism i historien och i dag till andra grupper av offentliganställda vet vi att även där sjunker efterfrågan på längre fysiska fortbildningar samtidigt som det finns en efterfrågan på mer verksamhetsnära verktyg och processtöd. Det senare kräver dock både betydande fortbildningsinsatser och analys av verksamheten för att ge resultat. Verksamhetsutveckling i frågor om rasism och likvärdigt bemötande kräver att verksamheten på organisationsnivå och på medarbetarnivå kan reflektera över värderingar, beteenden och attityder såväl medvetna som omedvetna samt var och hur dessa tar sig uttryck i verksamheten. Vår samlade bedömning är att Forum för levande historias erbjudande om fortbildningar om rasism i historien och idag till både skolans personal och till andra yrkesgrupper är efterfrågade och att det finns ett större behov än vad vi kan fylla med de resurser vi har. Vi ser också att processtöd efterfrågas av både skolor, myndigheter och kommuner, detta är något som vi har resursskäl bara kan erbjuda i begränsad omfattning.

10. Samverkan

Uppdragen har för Forum för levande historias del varit väldigt givande vad gäller samverkan. Nya kontaktytor har skapats med ett flertal myndigheter och kommuner, vilket också har lett till att Forum för levande historias kompetens efterfrågas i verksamheternas pågående arbete.

Delprojektet Dembra är del av ett nordiskt samarbetsprojekt som letts av och genomförts i samverkan med HL-senteret i Norge och den svenska piloten har naturligtvis inneburit ett nära samarbete med två svenska pilotskolorna. Genom projektet har Forum för levande historia således fått en fördjupad samverkan med HL-senteret som vi haft ett samverkansavtal med. De två svenska pilotskolorna undertecknade en avsiktsförklaring. Det vi har lärt oss genom att ha ett så nära samarbete med och på skolor är att resultaten av arbetet påverkas i stor grad av de interna strukturer som finns på skolorna gällande tid och resurser för gemensamt kvalitetsarbete. Vilket är något som vi i vårt framtida arbete behöver ha i beaktande när vi för diskussioner med skolor om vad ett systematiskt kvalitetsarbete på området förutsätter. Inom ramen för Dembra-projektet har myndigheten även samverkat med deltagande institutioner i övriga nordiska länder och nordiska ministerrådet (DIS-nätverket). Vi har under processen särskilt samverkat med de svenska representanterna i DIS-nätverket (Skolverket och Utbildningsdepartementet) som är uppdragsgivare för det nordiska pilotprojektet. Inom Dembra har vi även samverkat med forskare som genomfört fortbildningar på skolorna.

När det gäller utbildningsinsats gentemot offentliganställda har Forum för levande historia sedan förra redovisningen inlett samverkan med andra utbildningsarrangörer som Statskontoret och Uppsala Universitet. Vi tror att samverkan mellan dessa utbildningsarrangörer skulle underlätta med anledning av den perspektivträngsel (dvs att man upplever det svårt att få ihop alla dimensioner av ett aktivt rättighetsarbete), som många myndigheter upplever som ett problem. I arbetet med webbfortbildningen har myndigheten haft en nära samverkan med Försäkringskassan men även med andra genom att de har ingått i referensgrupper. Det gäller exempelvis socialtjänst, Polismyndigheten, romska brobyggare och Skatteverket. Målgruppens perspektiv både i det tidiga skedet av utvecklingsarbetet men även vid tester av den färdiga fortbildningen har varit viktiga komponenter i målgruppsanpassningen. Vi har ett nära samarbete under året med Polismyndigheten för att utforma utbildningsinsatser inom ramen för Swevic.

11. Kompetensutveckling

Vid myndigheten finns sedan tidigare kompetens inom områden som kan anses höra till området rasism och intolerans, liksom erfarenhet av att utforma utbildningsinsatser för lärare. För att nå den nivå av expertkunskap som behövs i olika delar av uppdraget har myndigheten anlitat forskare. Samarbete med lärosäten och uppdrag till forskare har också varit ett led i att säkerställa den vetenskapliga grunden i arbetet sedan start. Sedan 2015 har all personal på myndigheten tagit del av utbildningsinsatser kring olika perspektiv på rasism genom interna seminarier. Vissa medarbetare har också deltagit på de fortbildningar och konferenser som vi erbjuder målgrupperna i syfte att stärka sin begreppskompetens och förståelse för olika perspektiv på rasism.

Dembra innebar ett nytt, mer processinriktat, sätt att jobba för myndighetens pedagoger som skulle vägleda skolorna i det systematiska kvalitetsarbetet. Det framkom att den kompetensutveckling/vägledning HL-senteret erbjöd myndighetens vägledare inte var tillräcklig

i förhållande till uppgiften att processleda ett förändringsarbete. Därför har vägledarna påbörjat en kompetensutvecklingskurs kring processinriktat förändringsarbete.

Externa konsulter med erfarenhet av att utbilda yrkesverksamma inom sakområdet har stärkt personalens kompetens inom utbildningsområdet. Vi har även använt oss av externa konsulter med erfarenhet av interaktiva digitala utbildningar för utvecklandet av webbfortbildningen.

12. Hållbarhet

Den kunskap, erfarenhet och det material som Forum för levande historia har byggt upp under regeringsuppdraget 2015 - 2019 kommer på olika sätt att leva vidare i det fortsatta arbetet som nu uppdras i Forum för levande historias regleringsbrev för budgetår 2020. Arbetet med att successivt införliva arbetet i myndighetens ordinarie verksamhet påbörjades under 2018. Som exempel togs en distanskurs för lärare fram under 2018 och en onlinekurs togs fram i samarbete med Natur & Kultur under 2019. Även ett utvecklingsarbete för att omvandla distanskursen till en MOOC har gjorts under 2019. En webbfortbildning om rasism i historien och i dag samt om likvärdigt bemötande riktad mot andra yrkesgrupper har arbetats fram och lanseras inom kort.

Forum för levande historia får återkommande signaler på att det finns behov av stöd och kompetensutveckling för skolans personal när det gäller dessa frågor. Det efterfrågas delvis kunskapspåfyllnad om rasism, vad det är och hur rasism på olika sätt kan komma till uttryck i skolans verksamhet. Framförallt finns det önskemål om fler verktyg, metoder och goda exempel för att arbeta med att motverka rasism och intolerans. Det finns behov av kompetensutveckling både på individuell nivå kopplat till undervisningen (svåra ämnen att arbeta med eller knepiga situationer som uppstår tillsammans med eleverna). Men det handlar också om både förståelsen och arbetssätten för att tillsammans i hela kollegiet (hela-skolan-ansats) se hur rasism tar sig uttryck i den egna verksamheten, och hitta gemensamma sätt att motverka det. Här finns det fortsatta behov av stöd för förändringsarbeten på verksamhetsnivå och där rektor och huvudman spelar en viktig roll. Det tycks framförallt finnas behov av stöd som uppfattas mer verksamhetsnära och som kan anpassas efter var verksamheterna är i sin process. Därför har myndigheten beslutat att ingå i pilotprojektet Dembra för att vägleda skolor i ett processinriktat kvalitetsarbete på skolor. Detta är dock mer ett mer krävande arbete eftersom att vägleda skolor i en hela-skolan ansats på skolorna tar stor tid i anspråk.

När det gäller utbildningsinsatser gentemot andra yrkesgrupper kommer visserligen myndigheten framöver kunna erbjuda en webbfortbildning men även här finns stort behov av fortsatta fysiska utbildningsinsatser som är resurskrävande. Om utbildningen ska ge verktyg för förändring av den egna verksamheten krävs mer tidskrävande insatser som syftar till ett systematiskt kvalitetsarbete på berörd arbetsplats.

13. Lärande

En framgångsfaktor har varit Forum för levande historias kompetens och erfarenhet av pedagogiskt arbete kring svåra och till viss del polariserade frågor. En annan framgångsfaktor har varit att myndigheten tog sig tid och resurser att inhämta erfarenheter från civilsamhället och andra utbildningsarrangörer.

Utmaningar med utbildningsinsatser för offentliganställda yrkesgrupper har varit en allt för bred och stor målgrupp i relation till uppdragets storlek. En annan utmaning har varit att nå fram till

en tillfredsställande verksamhetsanpassning när mottagande myndighet inte har fått motsvarande uppdrag som Forum för levande historia i sitt regleringsbrev, med bristande prioritering som följd.

Utvecklingsområden

Enkätutvärderingarna visar att Forum för levande historias fortbildning för offentliganställda ger ny kunskap och nya insikter samt skapar engagemang för frågorna och att behovet av mer kunskap finns inom målgruppen offentliganställda. Samtidigt har vi bara möjlighet att nå ut till en bråkdel av dessa genom fysiska fortbildningar. Vi beslutade därför att ta fram en webbfortbildning för målgruppen.

Ett behov som vi ser behöver utvecklas är modeller för hur man kartlägger och följer upp den egna verksamheten i relation till rasism. För att kunna erbjuda verktyg för förändring av den egna verksamheten krävs mer tidskrävande insatser som syftar till ett systematiskt kvalitetsarbete på berörd arbetsplats. Detta kräver även särskilda utbildningsinsatser riktade till ledning och chefer på myndigheter och kommuner. En annan önskvärd utveckling är att de myndigheter som har i uppdrag att arbeta med fortbildning/utbildning inom nära angränsande sakområden, för anställda inom stat och kommun, samordnar sig på ett mer tydligt sätt.

När det gäller skolan finns fortsatta behov av utbildningsinsatser om rasism. Inte minst finns ett stort behov av att utvärdera den egna skolan och stöd för förändringsarbete på verksamhetsnivå och där rektor och huvudman spelar en viktig roll. Det är viktigt att skolan känner ägarskap för frågan och att det inte landar på en ensam lärare som ”brinner” för frågorna. Att frågor om rasism även exempelvis berör läroplaner i naturvetenskap. Att gå in i skolor och erbjuda processinriktat stöd för ett systematiskt värdegrundsarbete kräver dock tid och resurser.

14. Bilagor

1. Ekonomisk redovisning 2019 utbildningsinsats om rasism Forum för levande historia